

**MINISTERUL EDUCAȚIEI CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
DIRECȚIA GENERALĂ EDUCAȚIE TIMPURIE, ȘCOLI,
PERFORMANȚĂ ȘI PROGRAME**

**SCRISOARE METODICĂ
pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar
„Incluziune socială, management eficient și calitate în educație”**

Învățământul românesc dispune de resurse nebanuite de reînnoire, îmbinând tradiția cu cerințele vieții contemporane. Modificările prin care acesta a trecut în ultimii 20 de ani o dovedesc cu prisosință. De asemenea, știm că *tradiția impune* și comportamentul demn, seriozitatea trebuie să ne fie permanent în atenție, ca și gândul că ne pregătim pentru o societate modernă, în care profesionalismul este singurul mod de a izbândi.

Consfăturile din acest an școlar s-au desfășurat, atât la nivel național cât și la nivel județean, având ca temă de dezbateri trei concepte vehiculate din ce în ce mai des în ultimii ani în documentele de politică educațională și în întâlnirile formale ale specialiștilor, respectiv: ***Incluziunea socială, eficiența managerială și calitatea în educație.***

În acest context, dorim să aducem în atenția dumneavoastră un set de recomandări, în vederea implementării conceptelor luate în discuție la începutul anului școlar.

La nivelul unităților de învățământ

- ✓ Elaborarea unor planuri de dezvoltare instituțională care să țină cont de nevoile reale ale instituției și ale comunității din care aceasta face parte și care să fie în deplină concordanță cu politica la nivel național și județean în domeniu;
- ✓ Elaborarea unor planuri manageriale în care măsurile pentru incluziune socială și asigurarea calității să fie clar evidențiate (o atenție deosebită va fi acordată mediului educațional stimulat, procesului de desegregare, egalității de gen, protecției și promovării drepturilor copilului, susținerii dezvoltării profesionale a angajaților, precum și implicării comunității în viața instituției de învățământ);
- ✓ Constituirea de grupe de preșcolari, respectând prevederile legislative în vigoare și principiile educației incluzive;
- ✓ Elaborarea și monitorizarea cu atenție deosebită a planificării asistențelor la clasă (planificările vor viza îndeosebi aplicarea corectă a curriculumului național, precum și competențele de comunicare, proiective, manageriale și evaluative ale cadrelor didactice);
- ✓ Analiza și transmiterea către ISJ a nevoilor de formare ale personalului didactic în domenii precum: *Metode active de învățare, Educație incluzivă, Dezvoltare durabilă, Managementul de proiect, Asigurarea calității etc.*;
- ✓ Formarea personalului propriu din subordine, în vederea elaborării proiectelor cu finanțare externă;
- ✓ Participarea activă și cu responsabilitate la programele educaționale inițiate de MECI pentru învățământul preșcolar (*Să citim pentru mileniul III, Ecogrădinița, Kalokagathia, Educație incluzivă în grădinițe, PETI - Program de Educație Timpurie Incluzivă. PRET – Programul Național de Reformă a Educației Timpurii, Programul de educație parentală - Educăm așa etc.*);

- ✓ Implementarea cu rigurozitate a proiectelor educaționale inițiate de instituția de învățământ sau derulate în parteneriat cu diverși actori din comunitate.

La nivelul grupei/clasei

- ✓ Organizarea mediului educațional conform prevederilor curriculumului specific și în acord cu principiile educației incluzive;
- ✓ Planificarea și desfășurarea activităților instructiv-educative în acord cu prevederile curriculumului specific și cu respectarea principiilor educației incluzive și ale managementului eficient;
- ✓ Utilizarea în activitatea cu preșcolarii a materialelor și a auxiliarelor didactice avizate MECI și/sau confecționarea lor, cu respectarea principiilor privind siguranța, calitatea, aspectul estetic și concordanța cu programa școlară specifică;
- ✓ Organizarea și participarea la evenimente didactice (activități metodice, cercuri pedagogice, simpozioane, conferințe, sesiuni de comunicări științifice etc.) care abordează tematica educației incluzive, învățarea diferențiată, calitatea în educație, managementul clasei etc.;
- ✓ Planificarea și derularea unor activități în parteneriat (activități extrașcolare, activități cu părinții, activități cu școala, activități în cadrul unor proiecte educaționale etc.) în care să fie atinse și obiective ale educației incluzive/educației diferențiate sau ale asigurării calității în educație.

În continuare, având în vedere faptul că ne aflăm la un an de la aplicarea noului curriculum pentru copiii cu vârste între 3 și 6/7 ani, vă supunem atenției două subiecte de interes, respectiv proiectarea și evaluarea, pentru care am încercat să conturăm câteva precizări, în vederea eliminării unor disfuncții sesizate pe parcursul anului școlar anterior.

DESPRE PROIECTARE ȘI DESPRE CEEA CE TREBUIE EVITAT ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR LA CLASĂ

Prezentul curriculum, aprobat prin O.M.nr.5233/01.09.2008, este structurat pe **șase mari teme**:

- ✓ *Cine sunt/ suntem?*
- ✓ *Când, cum și de ce se întâmplă?*
- ✓ *Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?*
- ✓ *Cum planificăm/ organizăm o activitate?*
- ✓ *Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?*
- ✓ *Ce și cum vrem să fim?*

Ordinea prezentării lor nu are nici o legătură cu momentul din anul școlar când, pentru o temă sau alta, fie se pot derula cu copiii diferite **proiecte tematice**, fie se aleg teme pentru **săptămâni independente**.

Principalele reguli legate de proiectarea anuală și, respectiv, săptămânală sunt:

1. După ce am stabilit care sunt grupele cu care vom lucra în anul școlar curent, adunăm întreg colectivul de cadre didactice al grădiniței;
2. Fiecare colegă va avea în față calendarul aferent perioadei de derulare a anului școlar, ordinul MECI cu structura anului școlar, tabelul cu cele șase teme anuale de studiu și descriptivul fiecăreia; De asemenea, colegele vor putea să consulte tabelele destinate

fiecărei teme (pe grupe de vârstă), îndeosebi coloana cu conținuturi și sugestiile de teme din subsolul acestora;

3. Fiecare colegă (grup de colege de la aceeași grupă de nivel) își planifică proiectele (cu temă, durată, focus etc.) pe care dorește să le deruleze cu copiii în anul școlar în curs și le plasează în dreptul temelor de studiu din tabelul centralizator; Se ține cont de nivelul de vârstă al copiilor din grupă, de ceea ce ne precizează *Metodologia de aplicare a noului curriculum* (la cei mai mici, de 3-5 ani, pot să atingă minimum 4 teme de studiu, deci pot să am un minimum de 4 proiecte anuale; proiectele pot avea o durată maximă de 5 săptămâni; pot avea și proiecte transsemestriale; numărul maxim de proiecte poate fi de 7; nu e obligatoriu să încep cu prima temă de studiu anul școlar etc.);
4. După ce fiecare și-a așezat proiectele în tabelul centralizator, se verifică în grup dacă proiectele au coerență și pe verticală (respectiv, ce se mai adaugă pe o temă de studiu, de la o vârstă la alta);
5. Apoi, fiecare depistează care sunt perioadele rămase neacoperite (de la finalizarea unui proiect la începerea altuia), cât de lungi sunt ele, ce anume a rămas neacoperit din descriptivul temelor de studiu sau din conținuturile sugerate în tabelele pe teme și grupe de vârstă (din curriculum), ce evenimente sunt în perioada respectivă (ecologice, naționale, religioase, internaționale etc.) și, astfel, stabilește care vor fi temele săptămânilor independente, subsumându-le și pe acestea, după caz, temelor de studiu din curriculum.

Odată făcute aceste precizări, ne rezervăm dreptul de a lista câteva dintre aspectele care trebuie evitate în activitatea desfășurată cu preșcolarii și pe care le considerăm excese sau deficiențe metodologice sau organizatorice:

- ✓ A utiliza, în activitățile desfășurate cu copiii pe domenii experiențiale (*Limbă și comunicare, Științe, Om și societate*), numai fișe/caiete de lucru;
- ✓ A încărca mediul educațional al grupei cu materiale care nu sunt în acord cu tema studiată sau cu momentul parcurs din anul școlar;
- ✓ A lăsa grija opționalului pe umerii profesorului care îl desfășoară, fără a acorda atenție faptului că această activitate presupune munca în echipă;
- ✓ A nu implica preșcolarii în amenajarea mediului educațional și în procesul de evaluare al activităților/proiectelor;
- ✓ A utiliza în exces mijloacele audio-vizuale (televizor, casetofon, computer etc.) pe durata unei zile de activitate cu copiii;
- ✓ A evita, în mod deliberat, activitățile în aer liber prevăzute de *Metodologia de aplicare a planului de învățământ pentru copiii cu vârste între 3 și 6/7 ani*;
- ✓ A forța copiii să învețe să scrie toate literele alfabetului;
- ✓ A utiliza caiete tip I pentru a deprinde copiii preșcolari să scrie litere ca la școală.

DESPRE EVALUARE

Orice program educațional de calitate prezintă un curriculum bine definit, cu obiective clare atât pentru dezvoltarea copilului cât și pentru evoluția academică a acestuia. Dar, să nu uităm că acesta este doar marcajul pentru traseul călătoriei pe care o programăm pentru cei mici, în lumea fără margini a cunoașterii.

În acest context, ne putem întreba: cum știm că suntem pe drumul cel bun și cum măsurăm progresul fiecăruia față de punctul zero ?

Multe strategii pot fi folosite pentru evaluarea progresului copiilor, dar primul și cel mai important lucru este planificarea procesului de evaluare în sine.

Pornind de la acest prim pas, într-o scrisoare metodică din decembrie 2007 au fost făcute câteva sugestii cu privire la unele modalități/instrumente de evaluare ale căror beneficii s-au văzut în timp. Între acestea se numărau: *portofoliul copilului* (instrument complex de înmagazinare a datelor despre progresul copilului), *lista cu comportamentele* (un instrument de evaluare care ne pune la dispoziție reperele importante după care putem face urmărirea progresului școlar), precum și *observarea și înregistrarea unor observații* privind progresul copiilor.

În acest moment, odată cu începutul anului școlar, am dori să facem câteva precizări legate de evaluarea copiilor, ținând cont și de prevederile noului curriculum.

Evaluarea trebuie să urmărească progresul copilului în raport cu el însuși și mai puțin raportarea la norme de grup (relative). Progresul copilului trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate).

Totodată, evaluarea trebuie să îndeplinească trei funcții: măsurare (ce a învățat copilul?), predicție (este nivelul de dezvoltare al copilului suficient pentru stadiul următor, și în special pentru intrarea în școală?) și diagnoză (descrierea stării de fapt și identificarea aspectelor care perturbă dezvoltarea copilului). O evaluare eficientă este bazată pe observare sistematică în timpul diferitelor momente ale programului zilnic, pe dialogul cu părinții și pe date confirmate de portofoliul copilului, fișe etc.

De asemenea, cu acest prilej, este necesar să aducem în discuție câteva dintre aspectele legate de cele trei tipuri de evaluare:

- La fiecare început de an școlar, primele două săptămâni sunt rezervate culegerii de date despre copii (evaluării inițiale). Educatoarele vor observa copiii în timpul diferitelor momente ale programului zilnic și vor dialoga atât cu părinții cât și cu copiii în vederea obținerii unei imagini cât mai apropiate de realitate, cu privire la dezvoltarea psiho-fizică și nivelul de cunoștințe și deprinderi al copiilor din grupa la care lucrează. Toate aceste informații vor fi strânse în *Caietul de observații al copiilor* și vor sta la baza elaborării *Caracterizării grupei* și, ulterior, a planificării calendaristice anuale.
- În ceea ce privește evaluarea continuă, educatoarele au o serie de oportunități în programul zilnic pentru realizarea acesteia. Totodată, nu trebuie să pierdem din vedere procesul de evaluare derulat ca parte a fiecărui proiect derulat cu copiii pe parcursul anului școlar.
- Sfârșitul semestrului I, sfârșitul anului școlar sau sfârșitul de ciclu necesită o evaluare mai atentă. Este vorba de evaluarea sumativă, care nu necesită delimitări fixe ca durată în timp și care va avea în vedere fie stabilirea pașilor care urmează în parcurgerea curriculumului (ce urmează să desfășurăm cu copiii în semestrul II sau în anul școlar următor), fie culegerea datelor pentru întocmirea fișelor de evaluare a copilului sau a fișelor psiho-pedagogice de acces în învățământul

primar. Ca și în cazul evaluării inițiale, se recomandă utilizarea unei palete largi de mijloace și instrumente de evaluare și evitarea excesului de fișe de lucru, cu scopul de a conferi copilului siguranță și detașare în timpul acestui proces.

În încheiere, aș adăuga faptul că, fiecare an școlar ne asigură confortul și siguranța prin demersuri de continuitate și ne provoacă prin elementele de noutate care, iminent, își fac apariția.

Așadar, ca elemente ale continuității, PROGRAMELE EDUCAȚIONALE și CONCURSURILE inițiate și derulate până în prezent la nivelul învățământului preșcolar își vor continua activitățile. De aceea, considerăm că este oportun să punem la dispoziția colegelor noastre o listă cât mai completă cu acestea și, separat, să listăm noutățile, după cum urmează:

- Programul național de educație a părinților „Educați așa” (Fundația Copiii Noștri și MECI);
- Programul de educație a viitorilor părinți (ARED, UNICEF și MECI);
- Programul național de stimulare a interesului pentru lectură „Să citim pentru mileniul trei” (MECI, inspectorate, grădinițe, comunități locale);
- Programul național de educație ecologică „Ecogrădinița” (MECI, inspectorate, grădinițe, comunități locale);
- Programul național de stimulare a interesului pentru educație fizică și sport „Kalokagathia” (MECI, inspectorate, grădinițe, comunități locale);
- Programul național de îmbunătățire a accesului la educație PHARE „Accesul la educație al grupurilor dezavantajate” (PHARE, Guvernul României);
- Programul de educație timpurie incluzivă – PETI (Banca Mondială, MECI);
- Programul de reformă a educație timpurii – PRET (Banca Europeană de Dezvoltare, MECI);
- Programul de dezvoltare a abilităților emoționale și sociale ale copiilor (Centrul Parteneriat pentru Egalitate, UNICEF, MECI);
- Programul „Educația incluzivă în grădinițe” (Asociația RENINCO, UNICEF, MECI);
- Proiect „Mai multe centre de îngrijire pentru copilul tău, mai multe oportunități de angajare pentru tine” (MMFES, MECI, DGAS mun. București, ANOFM, Bernard Brunches International);
- Proiect de stimulare a interesului pentru lectură și de compensare a parcurgerii Programei instructiv-educative în grădinița de copii „Pipo” (CD Press, MECI);
- „Piti-Clic” și „Dublu-Clic”, concursuri de creativitate pentru cadrele didactice (INFOMEDIA Pro, MECI);

- „Cu Europa la joacă...”, concurs de stimulare a abilităților intelectuale și de creativitate pentru copiii preșcolari și școlari mici (Editura Diana, MECI);
- „Piticot”, concurs de cunoștințe pentru copiii preșcolari (Asociația Olimp, MECI).

NOUTĂȚI:

- ✓ Proiect „Filip și cheia fermecată” (Editura RAVISION, MECI);
- ✓ SMARTY, concurs de cunoștințe pentru copiii preșcolari, pe domenii experiențiale, (Asociația SMARTY, MECI).

De asemenea, după cum deja v-ați obișnuit, ne gândim să lansăm pentru acest an școlar două mari teme de reflecție, care pot fi abordate în cadrul activităților metodice sau al cercurilor pedagogice: CALITATEA TOTALĂ ÎN EDUCAȚIE și PREDAREA-ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ.

DIRECTOR GENERAL,
Liliana Preoteasa

INSPECTOR GENERAL,
Viorica Preda